

Non-governmental Organization
International Center of Scientific Research

PROCEEDINGS OF THE VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND THEORETICAL CONFERENCE

THEORETICAL AND PRACTICAL
SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS:
RESEARCH AND RESULTS OF
THEIR IMPLEMENTATION

21.02.2025

LIVERPOOL
ENGLAND, UNITED KINGDOM

SCIENTIA

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

with the proceedings of the

VIII International Scientific and Theoretical Conference

**Theoretical and practical
scientific achievements:
research and results of
their implementation**

21.02.2025

Liverpool, England, United Kingdom

Liverpool, 2025

Chairman of the Organizing Committee: Goldenblat M.

Responsible for the layout: Babych Yu.

Responsible designer: Bondarenko I.

- T 44 **Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation:** collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the VIII International Scientific and Theoretical Conference, February 21, 2025. Liverpool, England, United Kingdom: International Center of Scientific Research.

ISBN 979-8-89660-287-3 (series) Bowker

DOI 10.36074/scientia-21.02.2025

Papers of participants of the VIII International Multidisciplinary Scientific and Theoretical Conference «Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation», held on February 21, 2025 in Liverpool are presented in the collection of scientific papers.

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences and registered for holding on the territory of Ukraine in UKRISTEI (Certificate № 114 dated January 6th, 2025).

Conference proceedings are publicly available under terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0) at the www.previous.scientia.report.

UDC 082:001

© Participants of the conference, 2025

© Collection of scientific papers «SCIENTIA», 2025

© NGO International Center of Scientific Research, 2025

ISBN 979-8-89660-287-3

SECTION 13.

PHILOLOGY AND JOURNALISM

Алієв Руслан Нізамі огли

здобувач вищої освіти медичного факультету № 1

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Україна

Науковий керівник: Садовнича Олена Володимирівна

канд. філол. наук, старший викладач ЗВО кафедри мовної підготовки

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Україна

РОЛЬ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В ГАЛУЗІ НЕЙРОХІРУРГІЇ

Вступ. На сучасному етапі розвитку медичної науки знання латинської мови відіграє ключову роль у професійній комунікації між медичними фахівцями на міжнародному рівні, особливо у високоспеціалізованих галузях, таких як нейрохірургія. Семантичне значення будь-якого терміна можна визначити шляхом аналізу його морфологічної структури, зокрема етимології та складних морфем. В умовах нейрохірургічної практики, де кожна секунда є критичною для прийняття клінічних рішень, оперативність та точність комунікації набувають особливої значущості, що обумовлює необхідність використання уніфікованої термінології на основі латинської мови.

Мета. Аналіз та класифікація латинських термінів, які використовуються в галузі нейрохірургії, на основі прочитаних статей та словників [1] [2] [3] [4] [5], завдяки яким понад 100 термінів були класифіковані.

Результати дослідження. Медичні терміни беруть своє коріння з багатьох мов, тому була вироблена статистика. З усіх термінів, які були обрані, 64% походять з давньогрецької мови (aneurysma (ἀνεύρυσμα) – аневризма (патологічне розширення судини)), 28% походять із латинської мови (Dura mater – тверда мозкова оболонка), 5% походять з англійської мови (Endoscopus – ендоскоп (оптичний інструмент для малоінвазивних операцій), 3% - з французької мови (Trepanation – трепанація (хірургічне відкриття черепа)).

В галузі нейрохірургії дуже багато різноманітних термінів, більшість з яких становлять назви пухлин, на що вказує наявність суфікса -oma. Наприклад: аденома - adenoma, atis, n [G. ἀδην aden залоза + -oma] -

доброякісна пухлина, яка виникає із залозистого епітелію і зберігає структурну схожість з вихідною тканиною; гангліоастроцитома - ganglioastrocytoma, atis, η [G. γαγγλιον ganglion вузлова припухлість + G. αστρον astron зірка + G. κυτος cytos клітина + -oma] – пухлина, що розвивається з клітин глія та нервових гангліїв, гліальний компонент якої походить з астроцитів; гліобластома, glioblastoma, atis, η [G. γλια glio клей + G. βλαστος blastos + -oma] - різновид злоякісної гліоми, яка характеризується безладним розташуванням пухлинних клітин, поліморфізмом їх ядер, наявністю вогнищ некрозу, змінами судин.

Варто зазначити, що у галузі нейрохірургії зустрічаються також назви неврологічних патологій та критичних станів. Прикладом є вищезгадана аневризма - aneurysma, atis, η [G. ανευρυνω aneuryno розширяти] - розширення просвіту кровоносної судини або порожнини серця внаслідок патологічних змін стінок або аномалії розвитку; діаферентація, deafferentatio, onis, f [de- + пра. af-ferre приносити] - втрата можливості проведення сенсорного збудження в ЦНС від органу і (чи) тканини в результаті порушення анатомічної цілісності чи провідності аферентних нервових волокон, що їх іннервують.

Також зустрічаємо терміни, які є симптомами деяких станів. Найяскравішим прикладом цього є інфаркт, infarctus, що від латинської infarcire – заповнення, коли внаслідок недостатнього кровопостачання або відсутності кровопостачання повністю в орган або тканину, відбувається некроз.

В галузі нейрохірургії вживаються терміни, пов'язані з хірургічними втручаннями, як наприклад лектомія [leuco- біла речовина; -tomia розріз] – хірургічне втручання, яке використовується при лікуванні епілепсії й багатьох інших психічних станів. Окремо варто виділити і використання назв гормонів, як дофамін [DOPA скорочення від L-3,4-dihydroxyphenylalanine, amine вказує на аміногрупу (-NH₂), що входить до складу молекули] – нейромедіатор та гормон, який є одним з основних в роботі головного мозку.

Проаналізувавши велику кількість термінів, було виявлено, що багато з них утворені словотворенням завдяки афіксам. Одними з найпоширеніших є префікс a-, що означає заперечення, повну чи часткову відсутність ознаки: абазія, abásia, ae f [a- + G. βάσις basis крок] - нездатність ходити, пов'язана з розладами рівноваги тіла внаслідок ураження патологічним процесом мозочка, передніх відділів верхньої та медіальної лобових звивин чи з руховими порушеннями нижніх кінцівок); hyper, що означає підвищення або

перевищення норми - (гіпертонія, *hypertonia* від давньогр. ὑπέρ (*hyper*) – “над”, “надмірний”, “перевищення норми”. τόνος (*tonos*) – “напруження”, “натяг”, “тонус” - підвищений м’язовий тонус через ураження пірамідних шляхів (наприклад, при інсульті, церебральному паралічі). В нейрохірургії зустрічається при компресії або ураженні головного чи спинного мозку.); - *mania* – G. *μανία* *mania* безумство, захоплення, пристрасть; хвороблива пристрасть до будь-чого (*agromania*, ae, f [*ager*, *grī* поле + *-mania*] прагнення жити самотньо серед природи.); - *phobia* - G. φόβος страх, боязнь, острах перед чимось (*agoraphobia*, ae, f [*G.αγορά* *agora* ринкова площа + *-phobia*] нав'язливий острах перед відкритими просторами площ, широких вулиць.)

Висновок. Більшість термінів в галузі нейрохірургії мають грецьке та латинське походження, деякі мають змішане грецько-латинське, а невелика їх кількість походять від сучасних мов. Значною мірою термінологію сфери хірургії складають пухлини, по назвах яких можна зрозуміти майже все: місце, форму, клітини, з яких вони утворені. Тому латинська мова грає важливу роль в комунікації в медицині, розумінні, дослідженні й подальшому розвитку.

Список використаних джерел:

1. Карлова Т., Кравчук О., Рашиді Б. Ономасіологічний клас «пухлини» в терміносистемі нейрохірургії, 2023. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/59_2023/part_2/19.pdf.
2. Латинсько-український словник клінічних термінів, 2019. URL: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:4f97f3bb529c2f49b4ffd64ca6f1f56962d3ca48/latest/457769/index.html.
3. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет». Кафедра класичної та румунської філології. Українсько-латинський словник клінічних термінів. Ужгород, 2012. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/27493/1/УКРАЇНСЬКО%20-%20ЛАТИНСЬКИЙ%20СЛОВНИК.pdf>
4. Харківський національний медичний університет. Кафедра латинської мови та медичної термінології. *Ars studendi terminologiae medicinali: лінгвокультурологічний та лінгводидактичний аспекти вивчення латинської мови та медичної термінології: матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної онлайн-конференції* (18 лютого 2024 р.). С. 51–53. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/70445f74-5533-423c-946f-424d8ca9e4d1/content#page=51>.
5. Цимбалюк В. І. Українсько-латинсько-англійський тлумачний словник з неврології та нейрохірургії. Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. URL: https://repository.tdmu.edu.ua/bitstream/handle/1/9023/Neuro_dict.pdf?sequence=1.